

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 69.800/1/V
van 26 juli 2021

avis 69.800/1/V
du 26 juillet 2021

over

sur

een voorontwerp van wet 'tot
invoering van diverse
bepalingen inzake de
invordering en tot aanpassing
van bepalingen ten gevolge van
de invoering van het Wetboek
van de minnelijke en
gedwongen invordering van
fiscale en niet-fiscale
schuldvorderingen'

un avant-projet de loi 'portant
introduction de dispositions
diverses en matière de
recouvrement et ajustement de
dispositions suite à
l'introduction du Code du
recouvrement amiable et forcé
des créances fiscales et non
fiscales'

Op 5 juli 2021 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Financiën verzocht binnen een termijn van dertig dagen, van rechtswege verlengd^(*) tot 19 augustus 2021, een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet ‘tot invoering van diverse bepalingen inzake de invordering en tot aanpassing van bepalingen ten gevolge van de invoering van het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen’.

Het voorontwerp is door de eerste vakantiekamer onderzocht op 20 juli 2021. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Chantal BAMPS en Bert THYS, staatsraden, Bruno PEETERS, assessor, en Astrid TRUYENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Frédéric VANNESTE, eerste auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 26 juli 2021.

*

Le 5 juillet 2021, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre des Finances à communiquer un avis, dans un délai de trente jours, prorogé de plein droit^(**) jusqu'au 19 août 2021, sur un avant-projet de loi ‘portant introduction de dispositions diverses en matière de recouvrement et ajustement de dispositions suite à l'introduction du Code du recouvrement amiable et forcé des créances fiscales et non fiscales’.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre des vacations le 20 juillet 2021. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Chantal BAMPS et Bert THYS, conseillers d'État, Bruno PEETERS, assesseur, et Astrid TRUYENS, greffier.

Le rapport a été présenté par Frédéric VANNESTE, premier auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Marnix VAN DAMME, président de chambre.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 26 juillet 2021.

*

(*) Deze verlenging vloeit voort uit artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, *in fine*, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, waarin wordt bepaald dat deze termijn van rechtswege wordt verlengd met vijftien dagen wanneer hij begint te lopen tussen 15 juli en 31 juli of wanneer hij verstrijkt tussen 15 juli en 15 augustus.

(**) Ce délai résulte de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 2°, *in fine*, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, qui précise que ce délai est prolongé de plein droit de quinze jours lorsqu'il prend cours du 15 juillet au 31 juillet ou lorsqu'il expire entre le 15 juillet et le 15 août.

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN WET

2.1. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt ertoe om, enerzijds, een aantal inhoudelijke wijzigingen aan te brengen in het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen, zoals ingevoerd bij de wet van 13 april 2019 en om, anderzijds, een aantal technische en redactionele correcties aan te brengen in het voornoemde wetboek en in een aantal andere fiscale wetboeken en wetten waarvan sommige noodzakelijk zijn geworden als gevolg van het invoeren van het eerstgenoemde wetboek.

2.2. Wat de inhoudelijke wijzigingen van het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen (hierna: WMGI) betreft, valt vooreerst melding te maken van de ontworpen artikelen 12/1 en 12/2 van dat wetboek (artikelen 3 en 4 van het voorontwerp) die neerkomen op het herinvoeren van respectievelijk de artikelen 399ter en 399quater van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (WIB 92) en waaromtrent door de gemachtigde de volgende toelichting werd verstrekt:

“Wat artikel 12/1 betreft: Het artikel 399ter zoals het bestond voor 1 mei 2019, had geen enkele reële meerwaarde inzake invordering omdat de belasting moest worden gevestigd ten laste van de begunstigde vennootschappen (voortvloeiend uit de splitsing) zodat men kon invorderen te hunnen laste, of de op te lossen moeilijkheid bestond erin de gevestigde belastingen in hoofde van de gesplitste onderneming te kunnen invorderen bij de begunstigde vennootschappen die het resultaat zijn van de splitsing. Deze anomalie werd rechtgezet met de wet van 17 maart 2019, die de fiscale wetboeken heeft aangepast naar aanleiding van de invoering van het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen, die effectief toelaat om in te vorderen ten laste van de vennootschappen die voortvloeien uit de splitsing voor de schulden gevestigd in hoofde van de gesplitste vennootschap, die juridisch ophield te bestaan, volgens de suppletieve regel (pro rata van het netto ontvangen actief) van artikel 399ter. De splitsingsovereenkomst kan een andere verdeelsleutel bepalen voor de overname van de schulden en verplichtingen van de gesplitste vennootschap. Dat is de reden waarom het opportuun geoordeeld werd om de nieuwe bepaling 399ter te hernemen in het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen om het instrumentarium voor een doeltreffende invordering in geval van splitsing van ondernemingen te vervolledigen.

Wat artikel 12/2 betreft: Dit artikel herneemt het artikel 399quater van het WIB 92 (ingevoegd door artikel 77 van de wet van 17 maart 2019 tot aanpassing van bepaalde federale fiscale bepalingen aan het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen) in het WMGI en voorziet duidelijk de mogelijkheid om ten laste van de

¹ Aangezien het gaat om een voorontwerp van wet wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

aandeelhouders of de vennoten de inkomstenbelastingen opgenomen in een uitvoerbare titel op naam van een buitenlands organisme zonder rechtspersoonlijkheid maar met ‘een rechtsvorm die gelijkaardig is aan die van een vennootschap naar Belgisch recht met rechtspersoonlijkheid’, in te vorderen. Het spreekt vanzelf dat deze bepaling geen afbreuk doet aan de verdergaande rechten die de administratie in het gemene recht zou aantreffen, bijvoorbeeld een hoofdelijke aansprakelijkheid van de aandeelhouders of vennoten waarin het buitenlandse recht dat het lichaam beheerst, zou voorzien. Indien de administratie moeilijkheden ondervindt om belastingen van het buitenlandse lichaam in te vorderen, kan zij dit aldus rechtstreeks doen bij de aandeelhouders of vennoten, naar evenredigheid van hun aandeel in het kapitaal van dat lichaam. Deze bepaling werd ingevoegd omwille van de uitbreiding van de onderworpenheid aan de belasting tot organismen zonder rechtspersoonlijkheid maar met een rechtsvorm die vergelijkbaar is met die van een vennootschap naar Belgisch recht met rechtspersoonlijkheid.”²

Andere inhoudelijke wijzigingen van het WMGI hebben betrekking op het schrappen van de wachttijd in geval de rechten van de Schatkist in gevaar zijn (ontworpen wijzigingen van artikel 13 van het WMGI; artikel 5 van het voorontwerp), op het integreren in artikel 53 van het WMGI van de wijzigingen waarin bij de wet van 21 december 2018³ werd voorzien in het toepassingsgebied van artikel 400 van het WIB 92 inzake de hoofdelijke aansprakelijkheid van de aannemer voor de belastingschulden van de onderaannemer (artikel 9 van het voorontwerp), en op het verruimen van de mogelijkheden van gegevensuitwisseling in het kader van de invordering tot de gegevensuitwisseling in bulk via elektronische weg (ontworpen artikel 77, § 3, van het WMGI; artikel 10 van het voorontwerp).

2.3. Andere wijzigingen in het WMGI strekken ertoe om dat wetboek beter af te stemmen op bepaalde recente aanpassingen van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen (ontworpen wijzigingen van de artikelen 43, 50 en 51 van het WMGI; artikelen 6 tot 8 van het voorontwerp) of beogen een aantal technische of redactionele correcties in het WMGI aan te brengen (zie de artikelen 11 tot 21 van het voorontwerp).

Artikel 2:57, § 3, 3°, van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen, waarin de gevallen worden opgesomd waarin de beperking van de aansprakelijkheid van de bestuurders niet geldt voor de hoofdelijke aansprakelijkheid, wordt aangevuld met een verwijzing naar de overeenkomstige bepalingen van het WMGI (artikel 2 van het voorontwerp). Artikel 399*quater* van het WIB 92 wordt opgeheven aangezien deze bepaling volgens de bewoordingen van de memorie van toelichting “werd overgeheveld naar artikel 52/2 van het WMGI” (artikel 22 van het voorontwerp). De wijzigingen die het voorontwerp voorts beoogt aan te brengen in het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde, het Wetboek diverse rechten en taksen, en in een aantal andere wetten zoals de domaniale wet van 22 december 1949, zijn evenzeer van een overwegend technische aard (artikelen 24 tot 29 van het voorontwerp).

² Het verdient aanbeveling om de commentaar die in de memorie van toelichting bij de artikelen 3 en 4 van het voorontwerp wordt gegeven, aan te vullen en daartoe de door de gemachtigde weergegeven situering van de betrokken bepalingen als basis te nemen.

³ Zie artikel 74 van de wet van 21 december 2018 ‘houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken’.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 3

3. In de Nederlandse tekst van het ontworpen artikel 12/1 van het WMGI wordt telkens melding gemaakt van de “opslorpende” vennootschap. Het verdient aanbeveling om, zoals in de Franse tekst van de ontworpen bepaling het geval is, de terminologie over te nemen die voorkomt in artikel 2, § 1, 6°/1, van het WIB 92, en het woord “opslorpende” telkens te vervangen door het woord “overnemende” (absorbante).

Artikel 10

4. In het ontworpen artikel 77, § 3, eerste lid, van het WMGI wordt bepaald dat de betrokken verzoeken om inlichtingen en de mededeling van deze inlichtingen ook “kunnen” gebeuren door gegevensuitwisseling in bulk via elektronische weg “tussen de administratie van de Federale Overheidsdienst Financiën belast met de inning en de invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen waarvan de ambtenaar belast met de invordering afhangt, en (...) de administraties van de Gemeenschappen [en] de Gewesten (...)”.

In zoverre de aangehaalde bepaling zo moet worden begrepen dat aan de administraties van de gemeenschappen en de gewesten de mogelijkheid wordt gelaten om er zelf over te oordelen of zij al dan niet de desbetreffende gegevens in bulk en via elektronische weg zullen meedelen aan de bevoegde federale ambtenaren, kan daartegen geen bezwaar rijzen in het licht van het autonomiebeginsel. De courante lezing van het woord “kunnen” (peuvent) in de ontworpen bepaling wijst alvast in die richting. Mocht het daarentegen de bedoeling van de stellers van het voorontwerp zijn om de administraties van de gemeenschappen en de gewesten ertoe te verplichten om mee te werken aan de beoogde gegevensuitwisseling in bulk via elektronische weg, zouden daaromtrent het best door middel van het sluiten van een samenwerkingsakkoord de nodige afspraken worden gemaakt tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten.⁴

5. Uit het ontworpen artikel 77, § 3, van het WMGI valt niet duidelijk af te leiden welke categorieën gegevens het voorwerp kunnen uitmaken van de gegevensuitwisseling in bulk.

In het ontworpen artikel 77, § 3, derde lid, van het WMGI wordt enkel op algemene wijze bepaald dat de uit te wisselen gegevens “beperkt [blijven] tot dat wat ter zake dienend en niet overmatig is en naar verwachting relevant is in verhouding met de afgelijnde invorderingsdoelstellingen van de uitwisseling, overeenkomstig artikel 4 van het koninklijk besluit van 3 december 2009 houdende regeling van de operationele diensten van de Federale Overheidsdienst Financiën”. In de memorie van toelichting bij het voorontwerp wordt daaraan toegevoegd dat het met andere woorden gaat “over gegevens die een duidelijke link vertonen met de vaststelling van het vermogen en het inkomen van de belastingschuldige” en dat “[o]m geen

⁴ Zie in die zin ook adv.RvS 52.711/3 van 19 februari 2013 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 19 maart 2014 ‘met betrekking tot de aanwijzing van de bevoegdheden van de personeelsleden van het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle belast met de nucleaire inspecties’, randnummer 16.

twijfel te laten bestaan over de demarcatie van de categorieën van persoonsgegevens die ten deze zullen worden verwerkt, (...) ook [kan] verwezen worden naar de categorieën van gegevens die naar verwachting van belang zijn voor de AAI bij de handhaving van de regelgeving die de invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen door de bevoegde ambtenaren van de FOD Financiën mogelijk maken” en dat het “[i]n die context (...) niet enkel [gaat] om de financiële gegevens van de belastingschuldige zelf, maar ook de gegevens die de herkomst van de middelen duiden, bijvoorbeeld de gegevens aangaande de link met de werkgever, om een loonbeslag te faciliteren, of de limosa-gegevens eveneens om beslagen te faciliteren”.

Er zou op een meer expliciete wijze in het ontworpen artikel 77, § 3, van het WMGI moeten worden tot uitdrukking gebracht op welke categorieën persoonsgegevens de gegevensuitwisseling in bulk betrekking kan hebben, temeer daar de memorie van toelichting ervan doet blijken dat bijvoorbeeld ook financiële gegevens worden beoogd van andere personen dan de belastingschuldige zelf en de bedoeling erin lijkt te bestaan om een veeleer ruime invulling te geven aan de categorieën persoonsgegevens die in bulk zullen kunnen worden uitgewisseld. Niet enkel de rechtszekerheid gebiedt trouwens dat de wetgever preciseert welke categorieën persoonsgegevens worden beoogd. Krachtens artikel 22 van de Grondwet geldt immers voor elke verwerking van persoonsgegevens en, meer in het algemeen, voor elke schending van het recht op het privéleven, dat het formeel legaliteitsbeginsel dient te worden nageleefd. Hieruit volgt dat de “essentiële elementen” van de verwerking van persoonsgegevens in de wet zelf dienen te worden vastgelegd. Zoals de afdeling Wetgeving recent nog heeft opgemerkt, maakt de vaststelling van de categorieën van te verwerken persoonsgegevens een dergelijk essentieel element uit dat vooraf door de wetgever zelf moet worden vastgelegd.⁵ Het ontworpen artikel 77, § 3, van het WMGI zou derhalve op dat punt moeten worden aangevuld.

6. In het ontworpen artikel 77, § 3, vierde lid, van het WMGI wordt melding gemaakt van “de verwerkingsverantwoordelijke bedoeld in het derde lid”. In het ontworpen artikel 77, § 3, derde lid, wordt evenwel niet met zoveel woorden gerefereerd aan de “verwerkingsverantwoordelijke”.

De memorie van toelichting bij het voorontwerp doet ervan blijken dat de Federale Overheidsdienst Financiën vertegenwoordigd door de Voorzitter van het Directiecomité de verwerkingsverantwoordelijke is in de zin van de algemene verordening gegevensbescherming en sluit hiermee aan bij wat nu reeds volgt uit artikel 6, § 3, van het WMGI. Het verdient aanbeveling om die bedoeling duidelijker tot uitdrukking te brengen in de ontworpen bepaling en daartoe de algemene vermelding van “de verwerkingsverantwoordelijke bedoeld in het derde lid”, in het ontworpen artikel 77, § 3, vierde lid, te vervangen door een meer nauwkeurige omschrijving.

⁵ Zie adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, randnummer 101 (*Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1951/1, 119).

Artikel 29

7. De redactie van de Nederlandse tekst van de inleidende zin van artikel 29 van het voorontwerp moet worden gecorrigeerd als volgt: “In artikel 3, § 3, van de domaniale wet van 22 december 1949, vervangen bij de wet van 13 april 2019 worden, in de Nederlandse tekst, de volgende wijzigingen aangebracht:”.

*

1. En application de l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la section de législation a fait porter son examen essentiellement sur la compétence de l'auteur de l'acte, le fondement juridique¹ et l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DE L'AVANT-PROJET DE LOI

2.1. L'avant-projet de loi soumis pour avis entend, d'une part, apporter un certain nombre de modifications de fond au Code du recouvrement amiable et forcé des créances fiscales et non fiscales, instauré par la loi du 13 avril 2019 et, d'autre part, opérer un certain nombre de corrections techniques et rédactionnelles dans le code précité et dans un certain nombre d'autres codes fiscaux et lois fiscales, certaines de ces corrections étant devenues nécessaires consécutivement à l'instauration du code cité en premier.

2.2. En ce qui concerne les modifications de fond du Code du recouvrement amiable et forcé des créances fiscales et non fiscales (ci-après : CRAF), il convient de mentionner tout d'abord les articles 12/1 et 12/2, en projet, de ce code (articles 3 et 4 de l'avant-projet) qui reviennent à rétablir les articles 399ter et 399^{quater} du Code des impôts sur les revenus 1992 (CIR 92) et à propos desquels le délégué a précisé ce qui suit :

« Wat artikel 12/1 betreft: Het artikel 399ter zoals het bestond voor 1 mei 2019, had geen enkele reële meerwaarde inzake invordering omdat de belasting moest worden gevestigd ten laste van de begunstigde vennootschappen (voortvloeiend uit de splitsing) zodat men kon invorderen te hunnen laste, of de op te lossen moeilijkheid bestond erin de gevestigde belastingen in hoofde van de gesplitste onderneming te kunnen invorderen bij de begunstigde vennootschappen die het resultaat zijn van de splitsing. Deze anomalie werd rechtgezet met de wet van 17 maart 2019, die de fiscale wetboeken heeft aangepast naar aanleiding van de invoering van het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen, die effectief toelaat om in te vorderen ten laste van de vennootschappen die voortvloeien uit de splitsing voor de schulden gevestigd in hoofde van de gesplitste vennootschap, die juridisch ophield te bestaan, volgens de suppletieve regel (pro rata van het netto ontvangen actief) van artikel 399ter. De splitsingsovereenkomst kan een andere verdeelsleutel bepalen voor de overname van de schulden en verplichtingen van de gesplitste vennootschap. Dat is de reden waarom het opportuun geoordeeld werd om de nieuwe bepaling 399ter te hernemen in het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen om het instrumentarium voor een doeltreffende invordering in geval van splitsing van ondernemingen te vervolledigen.

Wat artikel 12/2 betreft: Dit artikel herneemt het artikel 399^{quater} van het WIB 92 (ingevoegd door artikel 77 van de wet van 17 maart 2019 tot aanpassing van bepaalde federale fiscale bepalingen aan het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen) in het WMGI en voorziet duidelijk de mogelijkheid om ten laste van de aandeelhouders of de vennoten de inkomstenbelastingen opgenomen in een uitvoerbare titel op naam van een buitenlands organisme zonder rechtspersoonlijkheid maar met 'een rechtsvorm die gelijkaardig is aan die van een vennootschap naar Belgisch recht met rechtspersoonlijkheid', in te vorderen. Het spreekt vanzelf dat deze bepaling geen afbreuk

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité avec les normes supérieures.

doet aan de verdergaande rechten die de administratie in het gemeene recht zou aantreffen, bijvoorbeeld een hoofdelijke aansprakelijkheid van de aandeelhouders of vennoten waarin het buitenlandse recht dat het lichaam beheerst, zou voorzien. Indien de administratie moeilijkheden ondervindt om belastingen van het buitenlandse lichaam in te vorderen, kan zij dit aldus rechtstreeks doen bij de aandeelhouders of vennoten, naar evenredigheid van hun aandeel in het kapitaal van dat lichaam. Deze bepaling werd ingevoegd omwille van de uitbreiding van de onderworpenheid aan de belasting tot organismen zonder rechtspersoonlijkheid maar met een rechtsvorm die vergelijkbaar is met die van een vennootschap naar Belgisch recht met rechtspersoonlijkheid »².

D'autres modifications de fond du CRAF concernent la suppression du délai d'attente lorsque les droits du Trésor sont en péril (modifications en projet de l'article 13 du CRAF; article 5 de l'avant-projet), l'intégration, dans l'article 53 du CRAF, des modifications du champ d'application de l'article 400 du CIR 92 prévues par la loi du 21 décembre 2018³ en ce qui concerne la responsabilité solidaire de l'entrepreneur pour les dettes fiscales dues par un sous-traitant (article 9 de l'avant-projet), et l'élargissement des possibilités d'échange de données dans le cadre du recouvrement aux échanges en masse de données par voie électronique (article 77, § 3, en projet, du CRAF; article 10 de l'avant-projet).

2.3. D'autres modifications du CRAF visent à mieux harmoniser ce dernier et certaines adaptations récentes du Code des sociétés et des associations (modifications en projet des articles 43, 50 et 51 du CRAF; articles 6 à 8 de l'avant-projet) ou à apporter un certain nombre de corrections techniques ou rédactionnelles au CRAF (voir les articles 11 à 21 de l'avant-projet).

L'article 2:57, § 3, 3°, du Code des sociétés et des associations, qui énumère les cas dans lesquels la limitation de la responsabilité des administrateurs ne s'applique pas à la responsabilité solidaire, est complété par une référence aux dispositions correspondantes du CRAF (article 2 de l'avant-projet). L'article 399*quater* du CIR 92 est abrogé, dès lors que selon les termes de l'exposé des motifs, cette disposition « a été transférée à l'article 52/2 du CRAF » (article 22 de l'avant-projet). Les modifications que l'avant-projet entend en outre apporter au Code de la taxe sur la valeur ajoutée, au Code des droits et taxes divers, et à un certain nombre d'autres lois, telles que la loi domaniale du 22 décembre 1949, sont tout autant d'ordre essentiellement technique (articles 24 à 29 de l'avant-projet).

EXAMEN DU TEXTE

Article 3

3. Dans le texte néerlandais de l'article 12/1, en projet, du CRAF, il est chaque fois question de la « opslorpende vennootschap » (société absorbante). Il est recommandé de reproduire, comme dans le texte français de la disposition en projet, la terminologie utilisée à l'article 2, § 1, 6°/1, du CIR 92, et de remplacer chaque occurrence du mot « opslorpende » par le mot « overnemende » (absorbante).

² Il est recommandé de compléter le commentaire consacré dans l'exposé des motifs aux articles 3 et 4 de l'avant-projet et de se baser à cet effet sur le contexte des dispositions concernées esquissé par le délégué.

³ Voir l'article 74 de la loi du 21 décembre 2018 'portant des dispositions diverses en matière sociale'.

Article 10

4. L'article 77, § 3, alinéa 1er, en projet, du CRAF dispose que les demandes de renseignements concernées et la communication de ces renseignements « peuvent » également être effectuées par échanges en masse de données par voie électronique « entre l'administration du Service public fédéral Finances en charge de la perception et du recouvrement des créances fiscales et non fiscales dont relève le fonctionnaire chargé du recouvrement, et (...) les administrations des Communautés [et] des Régions (...) ».

La disposition citée ne saurait soulever d'objection au regard du principe d'autonomie dans la mesure où elle doit être comprise en ce sens que les administrations des communautés et des régions ont la possibilité de décider elles-mêmes si elles communiqueront ou non les données visées en masse et par voie électronique aux fonctionnaires fédéraux compétents. L'interprétation courante du terme « peuvent » (kunnen) figurant dans la disposition en projet va en tout cas dans ce sens. Si les auteurs de l'avant-projet entendent par contre obliger les administrations des communautés et des régions à collaborer à l'échange en masse de données par voie électronique visé, il vaudrait mieux que l'autorité fédérale, les communautés et les régions concluent un accord de coopération prévoyant les mesures nécessaires ⁴.

5. L'article 77, § 3, en projet, du CRAF ne permet pas de déterminer clairement quelles catégories de données peuvent faire l'objet de l'échange en masse de données.

L'article 77, § 3, alinéa 3, en projet, du CRAF dispose uniquement d'une manière générale que les données à échanger « se limitent à ce qui est pertinent et proportionné à l'objectif de cet échange, et à ce qui apparaît relevant au regard des finalités déterminées de recouvrement de l'échange, conformément à l'article 4 de l'[a]rrêté royal organique du 3 décembre 2009 des services opérationnels du Service public fédéral Finances ». L'exposé des motifs de l'avant-projet ajoute qu'il s'agit en d'autres termes « de données qui montrent clairement un lien avec l'établissement des avoirs et des revenus du redevable » et qu'« [a]fin de ne laisser subsister aucun doute sur la détermination des catégories de données personnelles qui seront traitées à cet égard, il peut être fait référence également aux catégories de données qui sont susceptibles de présenter un intérêt pour l'AGPR en vue de l'application de la réglementation permettant le recouvrement des créances fiscales et non fiscales par les fonctionnaires compétents du SPF Finances » et que « [d]ans ce cadre, il ne s'agit pas seulement des données financières du redevable même, mais aussi des données qui indiquent l'origine des moyens financiers, par exemple les données en lien avec l'employeur, en vue de faciliter une saisie sur salaire, ou les données limosa afin de faciliter également des saisies ».

Il conviendrait d'exprimer d'une manière plus explicite à l'article 77, § 3, en projet, du CRAF sur quelles catégories de données à caractère personnel peut porter l'échange en masse de données, d'autant plus qu'il ressort de l'exposé des motifs que sont par exemple également visées des données financières d'autres personnes que le redevable même et que l'intention semble être d'attribuer une portée plutôt étendue aux catégories de données à caractère

⁴ Voir dans ce sens également l'avis C.E. 52.711/3 du 19 février 2013 sur un avant-projet devenu la loi du 19 mars 2014 'relative à la désignation et aux attributions des membres du personnel de l'Agence fédérale de Contrôle nucléaire chargés des inspections nucléaires', point 16.

personnel qui pourront être échangées en masse. La sécurité juridique n'est du reste pas la seule à requérir que le législateur précise quelles catégories de données à caractère personnel sont visées. En effet, conformément à l'article 22 de la Constitution, tout traitement de données à caractère personnel et, plus généralement, toute atteinte au droit à la vie privée, sont soumis au respect d'un principe de légalité formelle. Il s'ensuit que les « éléments essentiels » du traitement de données à caractère personnel doivent être fixés dans la loi proprement dite. Ainsi que la section de législation l'a encore observé récemment, la définition des catégories de données à caractère personnel à traiter constitue un tel élément essentiel que le législateur doit lui-même préalablement fixer⁵. Il conviendrait dès lors de compléter l'article 77, § 3, en projet, du CRAF sur ce point.

6. L'article 77, § 3, alinéa 4, en projet, du CRAF mentionne le « responsable du traitement visé à l'alinéa 3 ». Or, l'article 77, § 3, alinéa 3, en projet, ne vise pas expressément le « responsable du traitement ».

Il ressort de l'exposé des motifs de l'avant-projet que le Service public fédéral Finances représenté par le Président du Comité de direction est le responsable du traitement au sens du règlement général sur la protection des données et correspond ainsi à ce qui résulte déjà actuellement de l'article 6, § 3, du CRAF. Il est recommandé d'indiquer plus clairement cette intention dans la disposition en projet et de remplacer à cette fin la mention générale du « responsable du traitement visé à l'alinéa 3 » figurant à l'article 77, § 3, alinéa 4, en projet, par une définition plus précise.

Article 29

7. Le texte néerlandais de la phrase liminaire de l'article 29 de l'avant-projet doit être reformulé comme suit : « In artikel 3, § 3, van de domaniale wet van 22 december 1949, vervangen bij de wet van 13 april 2019 worden, in de Nederlandse tekst, de volgende wijzigingen aangebracht: ».

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Astrid TRUYENS

Marnix VAN DAMME

⁵ Voir l'avis C.E. 68.936/AG du 7 avril 2021 sur un avant-projet de loi 'relative aux mesures de police administrative lors d'une situation d'urgence épidémique', point 101 (*Doc. parl.*, Chambre, 2020-21, n° 55-1951/1, p. 119).